

De prijs van open ruimte

Peter Renard | "Zuinig omspringen met de ruimte, betekent winst op alle terreinen", zegt econoom Geert Noels. "Ik ben vanuit economisch oogpunt voor ruimtelijke planning, voor een onderbouwde langetermijnvisie en voor minder populaire maatregelen in de ruimtelijke ordening."

Efficiëntie. Daarover gaat het in het betoog van Geert Noels (1967), tot voor kort hoofdeconoom en gedelegeerd bestuurder bij vermogensbeheerder Petercam, nu zelfstandig adviseur. Noels is een bekend opiniemaker en nooit verlegen om een eigenzinnige kijk op financiële en economische onderwerpen. Hij is columnist voor het economisch weekblad Trends en het Franstalig zusterblad Tendances. In zijn vrije tijd is hij onder meer actief bij de christelijke werkgeversorganisatie VKW. Als fietser kijkt hij wat jaloers naar Ierland, dat de crisis onder meer met een fietsbeleid te lijf gaat. Vorig jaar publiceerde hij Econoshock, een erg leesbaar boek over alle schokken die ons leven de jongste tijd ingrijpend veranderden en over de nieuwe economische orde die er moet komen.

Noels is geen pessimist. "De energiecrisis maakt een mens vernuftig", zegt de econoom. Dat Vlaanderen de komende jaren minder geld kan uitgeven, hoeft geen nadeel te zijn. "Elke vorm van schaarste die wordt toegevoegd aan de besluitvorming, verhoogt de kwaliteit van die besluitvorming", zegt de Antwerpenaar. Of het nu gaat over het aantrekken van investeringen of over welke infrastructuur we nodig hebben: de schaarste moet ons ertoe aanzetten rationeler om te gaan met ruimte, energie en natuur. Vlaanderen moet beter overwogen keuzes durven te maken. En daarvoor moeten we meer weten over de gevolgen van elke ingreep. Zowel financieel, ecologisch, energetisch als sociaal.

Geert Noels gelooft in de vrije markt. Maar niet tot elke prijs. De aanhoudende roep om nieuwe bedrijventerreinen wordt fout beantwoord, vindt hij: "Als we een grondige inventaris van lege bedrijventerreinen zouden maken, was de nood aan bijkomende terreinen wellicht al golenigd." Maar dat betekent niet dat Vlaanderen geen plaats meer moet inruimen voor de klassieke, creatieve en producerende economie. Integendeel.

Geert Noels | Landen zonder of met een kleine maakindustrie lijden proportioneel harder onder de economische crisis. Deze landen hebben zich toegelegd op, bijvoorbeeld, consumptie en financiële diensten. Ze hebben al jaren een negatieve rekening omdat ze

meer aan het buitenland betalen dan ze ontvangen. Dat maakt ze extra kwetsbaar. Als economen weten we al langer dan vandaag dat het economisch landschap verschaalt wanneer de creërende industrie verzwakt. De Verenigde Staten (VS) en het Verenigd Koninkrijk zijn daarvan goede voorbeelden. De VS vallen nu noodgedwongen terug op hun creërende sectoren. Maar aangezien die klein zijn, zet de welvaart er enkele stappen terug. Kortom: de maaksectoren bepalen de welvaart van een land.

Over welke sectoren gaat het in Vlaanderen?

Geert Noels | Auto-industrie, chemie, voeding: die sectoren waren en zijn het hart van de Vlaamse welvaart. Dat moeten we zo houden.

Geld pompen in de autonomie is dus niet even zinloos als destijds investeren in zeltogende steenkoolmijnen?

Geert Noels | Absoluut niet. Zwitserland heeft belangrijke financiële diensten. Maar omdat die zwaar onder druk staan, valt dat land terug op zijn creatieve economie, zijnde fijne mechanica, chemie en toerisme. Helaas heeft, wat toerisme betreft, België in de internationale competitie zijn grenzen bereikt. We kunnen niet allemaal gids in Brugge worden.

In uw boek hebt u het over een duurzaamheidsrevolutie die nu moet worden ingezet, pakweg 250 jaar na de industriële revolutie.

Geert Noels | Het model van de industriële revolutie was op lange termijn hoe dan ook onhoudbaar omdat het teerde op de vermeend onbeperkte aanwezigheid van natuur en energie, ongeveer tegen kostprijs. Dat was hoe dan ook fout, omdat die middelen eindig en niet onbeperkt zijn. We zouden altijd tegen de grenzen van ons systeem zijn aangelopen. Door de steile opgang van enkele nieuwe industrielanden, China op kop, is dat alleen sneller gebeurd. Het model ging voortijdig aan het wankelen door de demografische explosie, de verstedelijking en vooral door het mateloos gebruik van energie. Het is onvoorstelbaar hoe we onze energiebronnen, die erfenis van miljoenen jaren, er in honderd jaar hebben door-

gejaagd. Tot dan was ons leefmilieu heel lang goed onderhouden, omdat de mens er maar op een erg beperkte manier beslag op kon leggen. Dat hoofdstuk is definitief afgesloten. In geen tijd hebben we ons leefmilieu verknoeid, ook al omdat niemand zich ervoor verantwoordelijk voelde en niemand er de juiste economische prijs voor hoefde te betalen. Het wordt alsnog duidelijker dat het ecologisch en financieel evenwicht grondig verstoord is. Het is dus zaak om de balans te herstellen en de komende decennia een evenwichtige economie uit te bouwen.

De ethicus Etienne Vermeersch (universiteit Gent) schreef het meer dan twintig jaar geleden al in zijn boek "De ogen van de panda": als alle Chinezen leven zoals wij, gaat de wereld naar de haaien.

Geert Noels | Exact. Het is ook geen toeval dat de financiële crisis, de voedselcrisis en de energiecrisis samenvallen. De demografische climax wordt tegen 2012 verwacht, en de opwarming van de aarde komt er. Geleidelijk, zoals in de parabel van de kikker. Die gaat over de vraag hoe je een levende kikker in een pan kan koken, zonder dat die eruit springt. Dat lukt niet door de kikker in een pan met heet water te werpen. Die springt daar zo weer uit. Neen, je moet de kikker in een pan met koud water zetten en dat water langzaam opwarmen. De kikker zal blijven zitten tot hij dood is. Hij voelt de geleidelijke opwarming niet. Als het over de opwarming van de aarde gaat, zijn we allemaal kikkers. We worden geleidelijk op kooktemperatuur gebracht, maar voelen het niet. We moeten beseffen dat het broeikaseffect tussen nu en tien, twintig, dertig jaar heel pijnlijke gevolgen voor ons, mensen, zal hebben. Sommigen zeggen dat we vandaag botsen op de grenzen van de groei. Zo zie ik het niet. Ik ben geen groeipessimist. We botsen op de grenzen van een bepaalde groei, die niet genormeerd was, of te eenzijdig kwantitatief, en geen aandacht had voor ecologie en energie.

Als het over de opwarming van de aarde gaat, zijn we allemaal kikkers.

